

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM**
Avdelning 6

DOM
2026-01-13
Meddelad i Stockholm

Mål nr
15022-24 och 15024-24

KLAGANDE

AA

Ombud: Advokat Dennis Westermarck samt biträdande jurist Gordana Spasic

MOTPART

Finansinspektionen

ÖVERKLAGAT BESLUT

Finansinspektionens beslut den 11 juli 2024, se bilaga 1

SAKEN

Kompletterande bestämmelser till EU:s marknadsmissbruksförordning

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten bifaller överklagandet delvis och beslutar att AA
ska betala en sanktionsavgift om 1 000 000 kr till staten.

Överklagandet i övrigt avslås.

Avgörandet är elektroniskt undertecknat

Besöksadress
Tegeluddsvägen 1
Telefon
08-561 680 00

Öppettider
måndag–fredag
08:00–16:00

Postadress
115 76 Stockholm

E-post
avd6.fst@dom.se

Webbplats
www.domstol.se/forvaltningsratten-i-stockholm/

BAKGRUND

AA är en person i ledande ställning¹ i bolagen TopRight Nordic Aktiebolag (publ) (TopRight), Hubbster Group AB (publ) (Hubbster) och Cretuner Group AB (publ) (Cretuner). Dage Invest AB (Dage), Luzlumos Intressenter AB (Luzlumos) och Cretuner Group AB är närstående till **AA**.

Finansinspektionen beslutade genom två beslut den 11 juli 2024 om sanktionsavgift enligt lagen (2016:1306) med kompletterande bestämmelser till EU:s marknadsmissbruksförordningen, att **AA** ska betala sanktionsavgift om 1 080 000 kr respektive 60 000 kr (se bilaga 1).

YRKANDEN

AA överklagar besluten och yrkar att sanktionsavgifterna helt eller delvis sätts ned. Till grund för sin talan anför han i huvudsak följande. Finansinspektionen har inte gjort en korrekt proportionalitetsbedömning, beaktat bolagens finansiella ställning, beaktat att han är en privatperson och beaktat att riktlinjerna som sanktionsavgifterna beräknats enligt skiljer sig från HFD 2022 ref 23.

En sanktionsavgift ska stå i proportion till den aktuella överträdelsens allvar. Vid bedömningen av en överträdelses allvarlighetsgrad ska särskild hänsyn tas till (i) överträdelsens konkreta och potentiella effekter på det finansiella systemet, (ii) skador som uppstått till följd av den samt (iii) den anmälningsskyldiges grad av ansvar. Finansinspektionen har inte påstått att

¹ Begreppet person i ledande ställning framgår av artikel 3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 596/2014 av den 16 april 2014 om marknadsmissbruk (marknadsmissbruksförordning) och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/6/EG och kommissionens direktiv 2003/124/EG, 2003/125/EG och 2004/72/EG.

överträdelserna orsakat konkreta effekter på det finansiella systemet eller lett till uppkomsten av skador för tredje man eller marknaden.

En högre sanktionsavgift förutsätter i regel en hög allvarlighetsgrad hos den överträdelse som föranlett avgiften. En slutsats om en hög allvarlighetsgrad bör i huvudsak grundas på förekomsten av konkreta effekter på det finansiella systemet, konstaterad skada hos tredje man eller marknaden till följd av överträdelsen samt en hög grad av ansvar hos den anmälningsskyldige. Inget av det nu nämnda är för handen. Mot denna bakgrund bör överträdelserna bedömas vara av en lägre allvarlighetsgrad och följaktligen medföra en nedsättning av sanktionsavgiften.

Vid bedömningen av en privatpersons finansiella ställning får enligt förarbetena² beaktas bland annat årsinkomst och familjesituation. Hans nettotillgångar uppgår till ca 1 227 000 kr. I övrigt saknar han regelbundna inkomster i form av lön och hans huvudsakliga tillgångar utgjordes av aktieinnehav i Creturner. Vidare har Carama Invest AB försatts i konkurs, vilket ytterligare påverkar AA:s finansiella ställning.

Vad gäller AA:s grad av ansvar för överträdelserna borde dessa bedömas som låg. Överträdelserna har skett till följd av okunskap och har inte lett till vinster för honom eller tredje man. Flera av transaktionerna har företagits av depåinstitut och helt utan AA:s vetskap.

Finansinspektionen har inte tagit tillräcklig hänsyn till att AA är en privatperson. Enligt riktlinjerna, FI dnr 23-14507, företas schablonmässiga avdrag för privatpersoner om fem procentenheter i jämförelse med beräkningen av grundbeloppet för juridiska personer. Detta är oproportionerligt lågt. Att så är fallet bekräftas i praxis. I HFD 2022 ref 23 ansåg domstolen att den

² Prop. 2016/17:22 s. 224.

omfattande nedsättningen av den juridiska personens sanktionsavgift totalt 73 procent inte var tillräcklig i förhållande till privatpersonen. Privatpersonens sanktionsavgift sattes därför ned med ytterligare nio procentenheter totalt 82 procent. Den juridiska personens och privatpersonens överträdelser i 2022 års fall uppgick till samma belopp 24 000 000 kr. Domstolen bestämde slutligen sanktionsavgifterna till 500 000 kr för privatpersonen respektive 1 500 000 kronor för den juridiska personen. Utöver att de kraftiga nedsättningarna visar på en oproportionerlig avgiftsnivå i stort, talar HFD:s domslut för att det krävs ytterligare justering av avgifternas storlek beroende på om den anmälningsskyldige är en privatperson eller en juridisk person. Till detta kommer att den äldre upplagan av riktlinjerna, FI dnr 18-3401, vilka låg till grund för de beslut som var föremål för överklagande i HFD 2022 ref 23, föreskrev ett större hänsynstagande till huruvida den anmälningsskyldige var en privatperson eller juridisk person. I princip samtliga ”grundavgifter” bestämdes till omkring det dubbla beloppet för juridiska personer kontra det för privatpersoner vid likvärdiga överträdelser. Vid beräkning av grundavgiften avseende överträdelser motsvarande varandra i såväl tid som transaktionsvärde blev utfallet exakt det dubbla beloppet för juridiska personer i jämförelse med det för privatpersoner. I målet sänkte domstolen privatpersonens sanktionsavgift med ytterligare 9 procentenheter jämfört med den procentuella nedsättningen för den juridiska personen. Den ytterligare nedsättningen gjordes alltså på en sanktionsavgift som beräknats utifrån en modell som föreskrev en kraftig justering redan initialt i samband med beräkning av grundbeloppet.

Finansinspektionen tillstyrker att sanktionsavgifterna avseende **AA**

sätts ned med maximalt 10 procent av den sammanlagda sanktionsavgiften. I övrigt bestrider Finansinspektionen bifall till överklagandet och anför i huvudsak följande. Riktlinjerna är anpassade till HFD 2022 ref 23. Ospecificerade potentiella effekter får anses ingå i normalgraden vid bedömningen av överträdelsens allvar. Om det i det enskilda fallet finns omständigheter som gör att de potentiella effekterna på marknaden

bedöms som stora kan det beaktas i skräpande riktning. På motsvarande sätt kan det beaktas i sänkande riktning om det finns omständigheter som talar för att de potentiella effekterna på marknaden är lägre än normalt.

Det saknas fog för påståendet om att aktielån bör anses falla utanför transaktionsbegreppet. Vidare saknas fog för påståendet om att transaktioner i form av aktielån inte är av vikt för marknaden. Att vissa av de transaktioner som omfattas av målen utgörs av aktielån medför inte att överträdelserna kopplade till dessa anses mindre allvarliga.

Överträdelser enligt regelverken ställer inte något krav på subjektiva rekvisit utan bestämmelserna är huvudsakligen konstruerade utifrån strikt ansvar. Det är den anmälningsskyldiges ansvar att hålla sig informerad om de regler som gäller för rapportering till insynsregistret och att säkerställa att anmälan sker i rätt tid. Vad klagandena anfört om att överträdelserna av anmälningsskyldigheten skett utan uppsåt medför inte att ansvaret för överträdelserna är lägre.

En anmälningspliktigs samarbete under Finansinspektionens utredning ska beaktas i förmildrande riktning om samarbetet i väsentlig utsträckning underlättat utredningen. Det krävs enligt förarbetena att den ansvarige självant för fram viktig information som Finansinspektionen inte redan förfogar över.

Den vinst som gjorts till följd av överträdelserna ska beaktas om den går att fastställa. En konstaterad vinst utgör en försvårande omständighet. Avsaknaden av en påvisad vinst utgör däremot inte en förmildrande omständighet.

Utgångspunkten enligt regelverken är att sanktionsavgifter ska ha en avskräckande effekt. Nedjusteringar av sanktionsavgifter med hänsyn till en lagöverträdarens finansiella ställning bör göras med försiktighet eftersom det

kan minska den avskräckande effekten om den berörda fysiska eller juridiska personen kan tjäna mer på en överträdelse än den kan förlora vid upptäckt. Finansinspektionen anser att det finns skäl att vara mer restriktiv med att sätta ner avgiften för en juridisk person med hänsyn till dennes finansiella ställning än för en fysisk person där andra hänsyn gör sig gällande. Det bör vidare poängteras att det är svårt att bedöma den finansiella ställningen hos privata investeringsbolag av det slag som nu är aktuellt eftersom den finansiella styrkan till största del är beroende av ageranden från dess ägare, snarare än någon faktisk verksamhet.

De avgifter som Finansinspektionen fastställt är proportionerliga och väl avvägda. De är inte heller jämförbara med den sanktion som Högsta förvaltningsdomstolen fastställde i HFD 2022 ref. 23 eftersom det avsåg en transaktion, medan det nu är tal om ett flertal transaktioner.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Tillämpliga bestämmelser framgår av det överklagade beslutet, se bilaga 1.

Utgångspunkter för prövningen

När storleken på sanktionsavgiften fastställs ska enligt 5 kap. 15 § kompletteringslagen särskild hänsyn tas till överträdelsens konkreta och potentiella effekter på det finansiella systemet, skador som uppstått och graden av ansvar. Av skäl 71 till marknadsmissbruksförordningen framgår att sanktionsavgifterna ska ha en avskräckande effekt. De förutsätts därför vara relativt höga (Kammarrätten i Stockholms dom i mål nr 5953-22 och 5954-22). Samtidigt ska en sanktionsavgift vara rimlig i förhållande till hur allvarlig överträdelsen är jämfört med andra typer av överträdelser. En sammanvägd bedömning ska göras av omständigheterna i det enskilda fallet (prop. 2016/17:22 s. 223 och 225). Det kan i många fall vara motiverat att utgå från

schablonbeloppen enligt Finansinspektionens riktlinjer (HFD 2019 ref. 72 och HFD 2022 ref. 23).

Förvaltningsrättens bedömning

Överträdelser av anmälningsskyldigheten

Förvaltningsrätten kommer inledningsvis att pröva om det finns skäl att undanröja sanktionsavgiften avseende **AA** vad gäller överträdelser av anmälningsskyldigheten enligt artikel 19.1 i EU:s marknadsmissbruksförordning. I denna del konstaterar förvaltningsrätten att det är ostridigt att **AA** har utfört transaktioner i TopRight, Hubbster och Creturner utan att ha anmält det till Finansinspektionens insynsregister. Därtill är ostridigt att **AA** är en person i ledande ställning i bolagen. Överträdelserna kan inte anses vara ringa och det har inte framkommit några skäl att avstå från ingripande. Vad **AA** har fört fram i denna del medför ingen annan bedömning.

Handel i strid med handelsförbudet

Frågan som domstolen därefter har att ta ställning till är om det finns skäl att undanröja sanktionsavgiften avseende **AA** vad gäller handel i strid med handelsförbudet enligt artikel 19.11 i EU:s marknadsmissbruksförordning. Förvaltningsrätten kan konstatera att **AA** vid tidpunkten för de aktuella transaktionerna var en person i ledande ställning i de relevanta bolagen. Han var därmed skyldig att till Finansinspektionen anmäla transaktioner med finansiella instrument som var utgivna av bolagen senast tre affärsdagar efter det datum som transaktionerna genomfördes. Det har därmed funnits grund för Finansinspektionen att ingripa mot **AA** då han åsidosatt sina skyldigheter enligt denna förordning. Överträdelserna har inte varit

ringa och det har inte framkommit några skäl att avstå från ingripande. Vad
AA har fört fram i denna del medför ingen annan bedömning.

Sanktionsavgiftens storlek och schablonmodell

Frågan som domstolen därefter har att ta ställning till är om sanktionsavgifterna är proportionerliga eller om det finns skäl för nedsättning. Finansinspektionen har i skriftväxling tillstyrkt en sänkning av sanktionsavgiften.

När storleken på sanktionsavgiften fastställs ska särskild hänsyn tas till överträdelsens allvar och varaktighet, dess konkreta och potentiella effekter på det finansiella systemet, skador som uppstått och graden av ansvar. Särskild hänsyn ska även tas till försvårande och förmildrande omständigheter i det enskilda fallet, den berörda personens finansiella ställning och, om det går att fastställa, den vinst som personen, eller någon annan, gjort till följd av regelöverträdelsen. En sammanvägd bedömning ska göras av omständigheterna i det enskilda fallet (prop. 2016/17:22 s. 222 f. och 390)

Finansinspektionen har bestämt storleken på sanktionsavgiften utifrån en schablonmodell som utgår från fem steg.³ I det första steget beräknas ett grundbelopp som baseras på transaktionens storlek, upp till ett maxbelopp om 10 miljoner kr för juridiska personer, och förseningens längd. Transaktionsbeloppet, alternativt maxbeloppet, multipliceras med en faktor på 0,25 för juridiska personer. Därefter görs ett procentuellt avdrag från det belopp som har räknats fram. I steg två till fyra beaktas andra omständigheter som är relevanta för sanktionsavgiftens storlek i det specifika ärendet och en bedömning görs av om dessa omständigheter medför att det grundbelopp som

³ FI dnr 23-14507.

tagits fram i steg ett ska höjas eller sänkas. Slutligen, i steg fem, görs en proportionalitetsbedömning.

Även om det i det enskilda fallet alltid ska göras en sammanvägning av samtliga faktorer vid bestämmandet av en sanktionsavgift kan det av likabehandlingsskäl i många fall vara motiverat att utgå från schablonbelopp enligt Finansinspektionens riktlinjer. Dessa måste dock frångås om utfallet i det enskilda fallet inte framstår som proportionerligt (HFD 2019 ref. 72 p. 30 och HFD 2022 ref. 23 p. 55).

Hänsyn ska vidare tas till den berörda personens finansiella ställning och, om det går att fastställa, den vinst som personen eller någon annan har gjort till följd av överträdelsen, se 5 kap. 15, 16 och 18 §§ kompletteringslagen. Med finansiell ställning avses, i fråga om fysiska personer, både inkomst och andra förhållanden av betydelse för ekonomin, såsom förmögenhet, lån och underhållsskyldighet. Endast om den finansiella ställningen är påtagligt svag bör den påverka avgiftens storlek. (”Enpetarna I-III” NJA 2020 s. 858 p. 18.)

Förvaltningsrätten gör följande bedömning. **AA** s finansiella ställning får enligt vad utredningen utvisar visserligen betraktas som svag, men kan enligt förvaltningsrättens mening inte anses vara påtagligt svag och härigenom beaktas i sänkande riktning.

Vid en samlad bedömning av samtliga omständigheter finner förvaltningsrätten att sanktionsavgifterna bör justeras nedåt till en sammanlagd avgift om en miljon kr avseende **AA**. Det **AA** fört fram medför ingen annan bedömningen. Överklagandet ska därmed i övrigt avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta avgörande kan överklagas. Information om hur man överklagar finns i bilaga 3 (FR-02).

Minnaliisa Lundblad

Rådman

Nämndemännen Lisbeth Brattberg, Britt-Marie Åström och Lucas Ekeröth också deltagit i avgörandet.

Specialistföredragande Christoffer Dahl har varit föredragande.